Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Гуманітарний факультет
Кафедра філологічних дисциплін і соціальних комуніацій

Бібліотечно-інформаційне обслуговування: методичні рекомендації до організації самостійної роботи для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»

МДУ– 2025

УДК 021.2:027.08/.081(072)(075.8)
Б59

Рекомендовано до друку
рішенням Науково-методичної ради
Мукачівського державного університету
протокол № 7 від 20 березня 2025р.

Укладач:
Мовчан К.М. – директор наукової бібліотеки, старший викладач кафедри філологічних дисциплін і соціальних комунікацій.

Рецензент:

Б-59
Бібліотечно-інформаційне обслуговування: методичні рекомендації до організації самостійної роботи для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»/ укладач: Мовчан К.М. Мукачево: МДУ, 2025

Методичні рекомендації адресовані здобувачам першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності спеціальності «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» для надання методичної допомоги в організації самостійної роботи та самопідготовки до занять, формування умінь та навичок самостійної роботи з науковими джерелами.

У методичних рекомендаціях розкрито зміст, мету, завдання, програмні результати та компетентності здобувачів, якими вони оволодіють у процесі вивчення дисципліни; подано перелік тем за змістовими модулями для самостійного вивчення та завдання до них; питання та завдання для самоконтролю і контролю досягнутих результатів навчання; теми для доповідей, рефератів і презентацій; критерії оцінювання самостійної та індивідуальної роботи; перелік рекомендованих джерел.

© МДУ, 2025

ЗМІСТ

Передмова	4
Змістовий модуль 1.Теоретичні аспекти інформаційно- бібліотечного обслуговування користувачів	5
Тема 1. Теоретичні засади інформаційного обслуговування користувачів: історія і сучасний стан.	5
Тема 2. Концептуальні підходи до інформаційного обслуговування користувачів бібліотек.	6
Тема 3. Законодавство України і нормативні документи міжнародної спільноти з питань бібліотечного обслуговування.	7
Тема 4. Інформаційні потреби користувачів як основа бібліотечного обслуговування	9
Тема 5. Інформаційні продукти і послуги бібліотек	10
Тема 6. Інформаційні потреби користувачів і способи їхнього задоволення в процесі інформаційно-бібліотечного обслуговування.	11
Змістовий модуль 2. Система бібліотечно-інформаційного обслуговування користувачів	13
Тема 7. Інформаційно-бібліотечне обслуговування: зміст, структура, напрями.	13
Тема 8. Професійна етика бібліотекаря в роботі з користувачами бібліотек.	14
Тема 9. Компонентна структура системи інформаційно-бібліотечного обслуговування	16
Тема 10. Організація інформаційно-бібліотечного обслуговування користувачів.	17
Тема 11. Інформаційно-бібліотечне обслуговування специфічних категорій користувачів.	19
Тема 12. Бібліотечно-інформаційне обслуговування користувачів в сучасних умовах.	20

Організація самостійної роботи здобувачів з дисципліни «Бібліотечно-інформаційне обслуговування»	22
Розподіл тем самостійної роботи	23
Тематика доповідей, рефератів, презентацій та проєктів	24
Особливості підготовки доповідей, рефератів, презентацій та проєктів	25
Критерії оцінювання самостійної та індивідуальної роботи здобувачів	26
Список рекомендованої літератури	27

ПЕРЕДМОВА

Дисципліна «Бібліотечно-інформаційне обслуго- вування» займає важливе місце в підготовці фахівців інформаційної сфери, спрямованих на забезпечення ефективного доступу до знань, інформації та культурних ресурсів. Сучасні виклики цифровізації, зростання інформаційних потоків та зміни у поведінці користувачів вимагають від бібліотекарів нових підходів до обслуговування, що поєднують традиційні методи з інноваційними технологіями.

Метою даних методичних рекомендацій є надання допомоги викладачам і студентам у вивченні основних аспектів бібліотечно-інформаційного обслуговування, розвитку професійних навичок у сфері управління інформацією, організації бібліотечних послуг та ефективної взаємодії з користувачами.

У методичних рекомендаціях розглянуто ключові поняття, принципи та методи бібліотечно-інформаційного обслуговування, включаючи:

- особливості організації та надання інформаційних послуг в умовах цифрового середовища;
- методи аналізу інформаційних потреб користувачів та управління інформаційними потоками;
- роль бібліотек у соціальній підтримці та забезпеченні інформаційної доступності для різних груп населення.

Ці рекомендації також спрямовані на формування у студентів навичок критичного мислення, інформаційної культури та готовності до інноваційної діяльності у професійній сфері.

Методичні рекомендації розроблені відповідно до сучасних освітніх стандартів і робочої проограми, враховуючи тенденції європейської інтеграції та цифровізації інформаційного простору.

Змістовий модуль 1.
Теоретичні аспекти інформаційно- бібліотечного обслуговування користувачів

Тема 1. Теоретичні засади інформаційного обслуговування користувачів: історія і сучасний стан. Авторські концепції теорії інформаційно-бібліотечного обслуговування. Організаційний і діяльнісний підходи до теорії бібліотечного обслуговування. Технологічний підхід до теорії бібліотечного обслуговування. Соціально-психологічний підхід до теорії бібліотечного обслуговування. Комунікативний підхід до теорії інформаційно-бібліотечного обслуговування.

Контрольні завдання.

1. Визначте правильні твердження щодо історії розвитку інформаційного обслуговування.

2. Оберіть вірні характеристики організаційного підходу до теорії бібліотечного обслуговування.

3. Підготуйте аналітичний огляд на тему «Історія розвитку інформаційного обслуговування: від традиційних до сучасних підходів». Використовуйте щонайменше три наукові джерела.

4. Порівняйте організаційний і діяльнісний підходи до теорії бібліотечного обслуговування, зазначивши їхні переваги та недоліки.

Домашні завдання:

Есе: *напишіть есе на тему «Роль соціально-психологічного підходу у забезпеченні ефективної комунікації між бібліотекарем та користувачем».*

Питання для самоконтролю:

1. Які етапи розвитку інформаційного обслуговування виділяють дослідники?

2. У чому полягають основні відмінності між організаційним та діяльнісним підходами?

3. Які авторські концепції теорії інформаційно-бібліотечного обслуговування ви знаєте? Хто є їхніми засновниками?

4. Як технологічний підхід впливає на модернізацію бібліотечного обслуговування?

5. Які аспекти соціально-психологічного підходу сприяють покращенню комунікації з користувачами?

6. Яким чином комунікативний підхід сприяє залученню нових користувачів до бібліотек?

7. Які тенденції розвитку теорії інформаційного обслуговування можна спостерігати у сучасному цифровому суспільстві?

Тема 2. Концептуальні підходи до інформаційного обслуговування користувачів бібліотек. Історичний розвиток системи бібліотечного обслуговування як суспільна потреба. Основні концепції бібліотечного обслуговування. Підходи (інформаційний і бібліотечний) до обслуговування користувачів. Консервативно-охоронна концепція обслуговування користувачів. Ліберальна концепція читача. Революційно-радикальна концепція обслуговування. Комерційна концепція обслуговування читачів. Ідеологічна концепція читача. Сучасний стан врахування інтересів користувачів бібліотек. Основні концепції інформаційно-бібліотечного обслуговування сучасного періоду. Педагогічна (виховна) концепція. Просвітницька концепція інформаційно-бібліотечного обслуговування. Соціалізуюча концепція. Інформаційна концепція обслуговування користувачів як основоположний елемент в діяльності бібліотек.

Контрольні завдання.

1.Оберіть правильні характеристики когнітивного підходу до інформаційного обслуговування.

2. Які принципи покладено в основу комунікативного підходу?

3. Знайдіть відповідність між концептуальними підходами та їхніми особливостями.

4. Що таке когнітивний підхід у інформаційному обслуговуванні?

5. Які основні риси притаманні соціокультурному підходу?

6. Як технологічний підхід впливає на розвиток бібліотечно-інформаційних послуг?

Домашні завдання:

Підготуйте огляд наукових джерел на тему «Еволюція концептуальних підходів до інформаційного обслуговування користувачів».

***Есе:** напишіть есе на тему «Вплив когнітивного підходу на організацію інформаційного обслуговування в цифрову епоху».*

***Кейс-стаді:** проаналізуйте конкретний випадок (кейс) впровадження комунікативного підходу в діяльність бібліотеки (за обраним прикладом). Опишіть результати та ефективність такого підходу.*

Питання для самоконтролю:

1. Які основні концептуальні підходи використовуються в інформаційному обслуговуванні користувачів?

2. Яким чином когнітивний підхід сприяє підвищенню ефективності інформаційного обслуговування?

3. Які чинники впливають на розвиток соціокультурного підходу?

4. Як комунікативний підхід покращує взаємодію між бібліотекарем та користувачем?

5. У чому полягають переваги технологічного підходу до інформаційного обслуговування?

6. Які виклики постають перед бібліотеками при застосуванні когнітивного та соціокультурного підходів?

7. Як зміни у цифровому середовищі впливають на розвиток концептуальних підходів до інформаційного обслуговування?

8. Які перспективи розвитку комунікативного підходу в умовах зростання популярності соціальних медіа?

Тема 3. Законодавство України і нормативні документи міжнародної спільноти з питань бібліотечного обслуговування. Зміна пріоритетів діяльності бібліотеки та її вплив на становлення законодавчої бази інформаційного обслуговування користувачів. Національні документи (проекти), що визначають як розвиток інформаційної сфери в цілому, так і основні пріоритети бібліотечного обслуговування українських бібліотек. «Маніфест ЮНЕСКО про публічні бібліотеки» (1994 р.). «Рекомендації щодо реформи бібліотечного законодавства в Центральній Європі» (1994 р.). «Резолюція про роль бібліотек в сучасному суспільстві» (1998 р.). «Керівні принципи бібліотечного законодавства та бібліотечної політики в Європі» (1998 р.). «Проект рекомендацій з бібліотечного законодавства в Європі» (Страсбург, 1999 р.). «Копенгагенська декларація про публічні бібліотеки» (1999 р.). «Заява про бібліотеки і інтелектуальну свободу» (1999 р.). «Професійні пріоритети ІФЛА» (2000 р.). «Маніфест ІФЛА про Інтернет» (2002 р.). «Маніфест ІФЛА / ЮНЕСКО про шкільні бібліотеки» (1996 р.). Закон України «Про бібліотеки і бібліотечну справу» (1995 р.). Закон України «Про обов'язковий примірник документів» (1999 р.). Типові правила користування бібліотеками в Україні, затверджені наказом Державного комітету телебачення та радіомовлення України від 05.05.1999 р. Кодекс етики

бібліотекаря. Маніфест Української бібліотечної асоціації «Бібліотеки в умовах кризи». Концепція якісних змін бібліотек задля забезпечення сталого розвитку України (до 2025 року). Доступ до Інтернету як бібліотечна послуга: Рекомендації Української бібліотечної асоціації, 2001 р.

Контрольні завдання:

1.Який закон України регулює діяльність бібліотек та бібліотечне обслуговування?

2.Вкажіть основні принципи, закріплені у Маніфесті ІФЛА/ЮНЕСКО про публічні бібліотеки.

3.Оберіть правильні твердження щодо прав користувачів бібліотек за законодавством України.

4.Які основні завдання публічних бібліотек визначено у міжнародних нормативних документах?

5.Які права та обов'язки користувачів бібліотек передбачає законодавство України?

6.Яким чином міжнародні стандарти впливають на розвиток бібліотечного обслуговування в Україні?

Домашні завдання:

1.Підготуйте аналітичний огляд основних нормативно-правових актів України, що регулюють бібліотечне обслуговування. Зробіть акцент на їх впливі на роботу бібліотек.

***Есе:** напишіть есе на тему «Роль міжнародних нормативних документів у забезпеченні інформаційної доступності та свободи слова».*

***Кейс-стаді:** проаналізуйте конкретний випадок (кейс) застосування авторського права у бібліотечній діяльності в Україні. Оцініть, як міжнародні нормативні документи вплинули на вирішення даної ситуації.*

Питання для самоконтролю:

1. Які основні нормативно-правові акти України регулюють бібліотечну справу?

2. Які права та обов'язки користувачів визначені у Законі України «Про бібліотеки і бібліотечну справу»?

3. Яку роль відіграє Маніфест ІФЛА/ЮНЕСКО у формуванні політики публічних бібліотек?

4. Які міжнародні документи впливають на захист авторського права в бібліотечній сфері?

5. Які обмеження існують у використанні авторських творів у бібліотечній діяльності?

6. Як міжнародні стандарти впливають на забезпечення інформаційної доступності в бібліотеках України?

7. Які ключові принципи покладені в основу Бернської конвенції?

8. Яким чином відбувається гармонізація українського законодавства з міжнародними нормативними документами у сфері бібліотечного обслуговування?

9. Які проблеми виникають при впровадженні міжнародних стандартів у бібліотечну практику в Україні?

10. Як зміни в цифровому середовищі впливають на розвиток законодавства про бібліотечне обслуговування?

Тема 4. Інформаційні потреби користувачів як основа бібліотечного обслуговування. Потреби користувачів, які зумовлюють звернення до бібліотеки: потреби у навчанні, самоосвіті та самовдосконаленні, у спілкуванні, у відпочинку тощо. Найважливіші та похідні потреби – інформаційні. Сутність інформаційних потреб. Потреба в інформації, на основі використання якої можливе формування нового знання. Структура бібліотечної діяльності користувача: потреби, установки, мотиви, мета, засоби і методи діяльності, результат, контроль та оцінка. Поняття «інформаційна потреба», його зв'язок з поняттями «інформаційний інтерес», «інформаційний запит». Інформаційний інтерес на стадії інформаційно-споживчої діяльності, його характерні риси. Інформаційний запит користувача, його відповідність інформаційній потребі та бібліотечній діяльності користувача.

Контрольні завдання:

1. Які види інформаційних потреб виділяють у бібліотекознавстві?

2. Що таке латентні інформаційні потреби?

3. Які методи вивчення інформаційних потреб найчастіше використовуються в бібліотечній практиці?

4. Що таке інформаційні потреби і чому вони є основою бібліотечного обслуговування?

5. Яким чином можна виявити невисловлені (латентні) потреби користувачів?

6. Які фактори впливають на формування інформаційних потреб у користувачів?

Домашні завдання:

***Есе**: напишіть есе на тему «Чому важливо вивчати інформаційні потреби користувачів у цифрову епоху?».*

***Презентація**: підготуйте мультимедійну презентацію на тему «Інформаційні потреби різних категорій користувачів: студенти, науковці, широке коло читачів».*

***Кейс-стаді**: проаналізуйте конкретний випадок (кейс) виявлення та задоволення інформаційних потреб у бібліотеці. Оцініть ефективність застосованих методів.*

Питання для самоконтролю:

1. Що таке інформаційні потреби та як вони впливають на організацію бібліотечного обслуговування?

2. Які види інформаційних потреб ви знаєте? Наведіть приклади.

3. Що таке латентні інформаційні потреби та як їх можна виявити?

4. Які методи вивчення інформаційних потреб найбільш ефективні в сучасних бібліотеках?

5. Яким чином цифровізація впливає на зміну інформаційних потреб користувачів?

6. Як соціально-демографічні фактори впливають на формування інформаційних потреб?

7. Які психологічні аспекти слід враховувати при вивченні інформаційних потреб?

8. Як бібліотека може передбачити та задовольнити майбутні інформаційні потреби користувачів?

9. Які проблеми можуть виникнути при виявленні інформаційних потреб?

10. Як результати досліджень інформаційних потреб впливають на формування бібліотечного фонду та інформаційних послуг?

Тема 5. Інформаційні продукти і послуги бібліотек. Співвідношення термінів «інформаційний продукт», «інформаційна послуга», «товар». Особливості інформаційних потреб різних категорій фахівців залежно від професії, функціональних і посадових обов'язків, сфери науковиробничої діяльності. Характеристика поняття «інформаційний запит», видів запитів. Сутність бібліотечної послуги як кінцевого продукту сервісного обслуговування. Бібліотекознавчі підходи до класифікації бібліотечних послуг. Організація бібліотечного сервісу на основі нових комп'ютерних технологій, нові види послуг бібліотек.

Контрольні завдання:

1. Які види інформаційних продуктів створюються у сучасних бібліотеках?

2. Що таке віртуальні довідкові служби?

3. Які інформаційні послуги належать до персоналізованих?

4. Що таке інформаційні продукти бібліотеки і в чому їх цінність для користувачів?

5. Які інноваційні інформаційні послуги з'явилися в цифрову епоху?

6. Які фактори впливають на вибір інформаційних продуктів і послуг користувачами?

Домашні завдання:

***Есе**: напишіть есе на тему «Інформаційні послуги бібліотек в еру цифрових технологій: виклики та можливості».*

***Презентація**: підготуйте мультимедійну презентацію на тему «Інноваційні інформаційні продукти бібліотек: від подкастів до віртуальних виставок».*

***Кейс-стаді**:проаналізуйте конкретний випадок (кейс) впровадження нової інформаційної послуги в бібліотеці. Оцініть її ефективність та вплив на користувачів.*

Питання для самоконтролю:

1. Що таке інформаційні продукти бібліотек та як вони допомагають користувачам?

2. Які види інформаційних продуктів найчастіше використовуються в сучасних бібліотеках?

3. У чому полягає різниця між інформаційними продуктами та послугами бібліотеки?

4. Які інноваційні інформаційні послуги з'явилися з розвитком цифрових технологій?

5. Як змінюються інформаційні потреби користувачів під впливом нових інформаційних продуктів?

6. Які фактори впливають на вибір інформаційних послуг користувачами?

7. Що таке віртуальні довідкові служби та як вони функціонують?

8. Яким чином бібліотеки можуть створювати персоналізовані інформаційні продукти?

9. Які труднощі можуть виникнути при впровадженні нових інформаційних послуг?

10. Як аналіз зворотного зв'язку від користувачів впливає на вдосконалення інформаційних продуктів?

Тема 6. Інформаційні потреби користувачів і способи їхнього задоволення в процесі інформаційно-бібліотечного обслуговування. Інформаційні продукти і послуги як результат інформаційної діяльності. Офіційне визначення термінів «інформаційна продукція», «інформаційна послуга» в Законі України «Про інформацію». Особливості інформації як товару. Види інформаційних послуг: видання інформаційних матеріалів;

ретроспективний пошук інформації; проведення маркетингових досліджень; дистанційний доступ до віддалених баз даних; послуги зв'язку. Бібліотечна послуга як результат бібліотечного обслуговування. Бібліотечне обслуговування згідно з Законом України «Про бібліотеку і бібліотечну справу». Класифікація (поділ) бібліотечних послуг на платні і безкоштовні. Нормативно-правові документи, що регламентують надання бібліотекою платних послуг. Основні види традиційних бібліотечних послуг: послуги, кінцевим результатом яких є видача документів у тимчасове користування; довідковоаналітичні послуги. Бібліотечно-бібліографічне обслуговування як система взаємопов'язаних між собою бібліотечних послуг: послуги поточного інформування; послуги, пов'язані з розкриттям складу фонду бібліотеки; навчально-консультаційні послуги, що допомагають орієнтуватися в бібліотеці; копіювальні послуги; унікальні, неповторювані послуги. Багатоаспектна класифікація інформаційних продуктів та послуг: за характером; за цільовим призначенням і сферою застосування; за видом інформаційного виробництва; за широтою поширення. Інноваційні послуги, що базуються на використанні новітніх інформаційних технологій та бібліотечних електронних ресурсах.

Контрольні завдання:

1. Які типи інформаційних потреб існують у користувачів бібліотек?

2. Що таке латентні інформаційні потреби?

3. Які методи використовуються для вивчення інформаційних потреб користувачів?

4. Які форми обслуговування найбільш ефективні для задоволення ситуативних інформаційних потреб?

5. Що таке інформаційні потреби і чому важливо їх вивчати?

6. Які фактори впливають на формування інформаційних потреб користувачів?

7. Які сучасні цифрові технології використовуються для задоволення інформаційних потреб?

Домашні завдання:

***Аналітичний огляд літератури**: підготуйте аналітичний огляд наукових джерел на тему «Сучасні підходи до вивчення інформаційних потреб користувачів бібліотек».*

***Есе**: напишіть есе на тему «Чи можуть цифрові технології повністю задовольнити інформаційні потреби користувачів?».*

***Порівняльний аналіз**: порівняйте традиційні та сучасні методи вивчення інформаційних потреб (опитування, фокус-групи, аналіз запитів у пошукових системах).*

***Кейс-стаді**: проаналізуйте конкретний випадок (кейс) задоволення інформаційних потреб у бібліотеці, зокрема застосування персоналізованих послуг.*

Питання для самоконтролю:

1. *Що таке інформаційні потреби користувачів?*
2. *Які види інформаційних потреб існують та як вони відрізняються?*
3. *Що таке латентні інформаційні потреби і як їх можна виявити?*
4. *Які методи використовуються для вивчення інформаційних потреб користувачів?*
5. *Яким чином цифровізація впливає на формування та задоволення інформаційних потреб?*
6. *Які форми обслуговування в бібліотеках найкраще задовольняють ситуативні інформаційні потреби?*
7. *Як соціальні та демографічні фактори впливають на інформаційні потреби?*
8. *Які психологічні аспекти необхідно враховувати при вивченні інформаційних потреб?*
9. *Яким чином персоналізація інформаційних послуг впливає на задоволення інформаційних потреб?*
10. *Як аналіз інформаційних запитів користувачів допомагає покращити бібліотечне обслуговування?*

Змістовий модуль 2.
СИСТЕМА БІБЛІОТЕЧНО-ІНФОРМАЦІЙНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ КОРИСТУВАЧІВ

Тема 7. Інформаційно-бібліотечне обслуговування: зміст, структура, напрями. Підсистеми інформаційно-бібліотечного обслуговування. Напрями інформаційного обслуговування користувачів бібліотек. Кадрове забезпечення бібліотеки для роботи з користувачами. Сучасний стан підготовки і перепідготовки бібліотечних кадрів. Категорії користувачів бібліотеки.

Контрольні завдання:

1. *Що входить до змісту інформаційно-бібліотечного обслуговування?*
2. *Які основні напрями інформаційно-бібліотечного обслуговування існують?*

3. Що таке віртуальне бібліотечне обслуговування?

4. Які основні структурні елементи інформаційно-бібліотечного обслуговування?

5. Що таке інформаційно-бібліотечне обслуговування і яка його мета?

6. Які форми інформаційно-бібліотечного обслуговування є найбільш популярними в цифрову епоху?

7. Як змінюється структура інформаційно-бібліотечного обслуговування під впливом цифрових технологій?

Домашні завдання:

***Есе**: напишіть есе на тему «Роль інформаційно-бібліотечного обслуговування в розвитку інформаційної культури суспільства».*

***Порівняльний аналіз**: порівняйте традиційне та віртуальне інформаційно-бібліотечне обслуговування: переваги, недоліки, перспективи розвитку.*

***Кейс-стаді**: проаналізуйте конкретний випадок (кейс) впровадження нового напряму інформаційно-бібліотечного обслуговування в бібліотеці. Оцініть його ефективність та вплив на користувачів.*

Питання для самоконтролю:

1. Що таке інформаційно-бібліотечне обслуговування та які його основні цілі?

2. Які структурні елементи входять до інформаційно-бібліотечного обслуговування?

3. Які напрями інформаційно-бібліотечного обслуговування існують? Наведіть приклади.

4. Що таке довідково-інформаційне обслуговування?

5. Які особливості має віртуальне бібліотечне обслуговування?

6. Яким чином цифрові технології впливають на структуру та напрями інформаційно-бібліотечного обслуговування?

7. Які фактори впливають на вибір форм інформаційно-бібліотечного обслуговування користувачами?

8. Які методи використовуються для оцінки ефективності інформаційно-бібліотечного обслуговування?

9. Яким чином персоналізація послуг впливає на розвиток інформаційно-бібліотечного обслуговування?

10. Як аналіз інформаційних потреб користувачів допомагає вдосконалювати напрями інформаційно-бібліотечного обслуговування?

Тема 8. Професійна етика бібліотекаря в роботі з користувачами бібліотек. Клієнтоорієнованість бібліотеки в сучасних умовах інформаційно-бібліотечного обслуговування. Етичні засади бібліотечної етики: нормативні, рекомендаційні,

наукові документи. Складові етики бібліотекаря при спілкуванні з користувачами. Соціально-психологічні бар'єри інформаційно-бібліотечного обслуговування. Конфліктні ситуації в інформаційно-бібліотечному обслуговуванні та шляхи їх вирішення.

Контрольні завдання:

1. *Що таке професійна етика бібліотекаря?*
2. *Які основні принципи професійної етики бібліотекаря?*
3. *Що таке конфіденційність в роботі бібліотекаря?*
4. *Які етичні дилеми можуть виникнути в роботі з користувачами?*
5. *Що таке етичний кодекс бібліотекаря і яка його роль?*
6. *Які етичні принципи є основоположними у взаємодії бібліотекаря з користувачами?*
7. *Які основні етичні виклики постають перед бібліотекарями в еру цифрових технологій?*

Домашні завдання:

***Аналітичний огляд літератури**: підготуйте аналітичний огляд наукових джерел на тему «Роль професійної етики в діяльності сучасного бібліотекаря».*

***Есе**: напишіть есе на тему «Конфіденційність і неупередженість як основи професійної етики бібліотекаря».*

***Порівняльний аналіз**: порівняйте етичні кодекси бібліотекарів різних країн: спільні риси та відмінності.*

***Презентація**: підготуйте мультимедійну презентацію на тему «Професійна етика бібліотекаря в цифрову епоху: виклики та перспективи».*

***Кейс-стаді**: розгляньте конкретний випадок (кейс) етичної дилеми у бібліотечній практиці. Запропонуйте можливі рішення та обґрунтуйте свій вибір.*

Питання для самоконтролю:

1. *Що таке професійна етика бібліотекаря і чому вона важлива?*
2. *Які принципи професійної етики бібліотекаря ви знаєте?*
3. *Що таке етичний кодекс бібліотекаря і які його функції?*
4. *Як принцип конфіденційності реалізується в роботі бібліотекаря?*
5. *Що означає неупередженість у взаємодії з користувачами бібліотеки?*
6. *Які етичні дилеми можуть виникнути в роботі з різними категоріями користувачів?*
7. *Як цифрові технології впливають на професійну етику бібліотекаря?*

8. Яким чином бібліотекар може уникнути конфлікту інтересів?

9. Які етичні виклики виникають при роботі з конфіденційною інформацією?

10. Як професійна етика бібліотекаря впливає на якість обслуговування користувачів?

Тема 9. Компонентна структура системи інформаційно-бібліотечного обслуговування. Бібліотечно-інформаційне обслуговування як система забезпечуючого типу. Підсистеми інформаційно-бібліотечного обслуговування: 1) підсистема безпосереднього обслуговування читачів (читальний зал, кафедри видачі літератури, пункт прийому запитів, каталоги, фонд відкритого доступу); 2) підсистема забезпечуючого типу (довідково-бібліографічний, методичний відділи, відділ комплектування, диспетчерська служба та ін.). Основні елементи системи бібліотечно-інформаційного обслуговування користувачів: потоки читачів; потоки книг, вимог, довідок; бібліотечні працівники, що розпоряджаються матеріально-технічною базою бібліотеки. Співробітники бібліотеки, які працюють з користувачами, та вимоги до їхніх професійних знань, вмінь. Категорії користувачів бібліотеки. Вплив категорій користувачів на потреби в інформації. Користувач бібліотеки як клієнт. Сучасна проблема професійної етики бібліотекаря. Кодекс етики ІФЛА для бібліотекарів та інших інформаційних працівників.

Контрольні завдання:

1. Які основні компоненти входять до структури системи інформаційно-бібліотечного обслуговування?

2. Що таке інформаційні ресурси в системі бібліотечного обслуговування?

3. Які функції виконують технічні компоненти в системі інформаційного обслуговування?

4. Що належить до управлінських компонентів системи бібліотечно-інформаційного обслуговування?

5. Яку роль виконують інформаційні ресурси в системі інформаційно-бібліотечного обслуговування?

6. Що таке користувацький інтерфейс і які вимоги до нього висуваються?

7. Як технічні компоненти впливають на якість бібліотечного обслуговування?

Домашні завдання:

Есе: *напишіть есе на тему «Роль інформаційних ресурсів у сучасній системі бібліотечно-інформаційного обслуговування».*

Порівняльний аналіз: *порівняйте компонентну структуру традиційних і цифрових бібліотечних систем.*

Презентація: ***п****ідготуйте мультимедійну презентацію на тему «Компонентна структура інформаційно-бібліотечних систем: від теорії до практики».*

Кейс-стаді: ***п****роаналізуйте компонентну структуру конкретної бібліотечної інформаційної системи (наприклад, університетської бібліотеки). Оцініть її ефективність і можливості вдосконалення.*

Питання для самоконтролю:

1.Що таке компонентна структура системи інформаційно-бібліотечного обслуговування?

2.Які основні компоненти входять до складу цієї системи?

3.Яку роль виконують інформаційні ресурси в системі бібліотечного обслуговування?

4.Які функції виконують організаційно-управлінські компоненти?

5.Що таке користувацький інтерфейс і які вимоги до нього висуваються?

6.Які технічні компоненти забезпечують роботу інформаційно-бібліотечної системи?

7.Як взаємодіють між собою різні компоненти системи інформаційного обслуговування?

8.Які інноваційні технології використовуються для оптимізації компонентної структури бібліотечних систем?

9.Як змінюється компонентна структура бібліотечних систем в умовах цифровізації?

10. Які перспективи розвитку компонентної структури інформаційно-бібліотечного обслуговування?

Тема 10. Організація інформаційно-бібліотечного обслуговування користувачів. Обслуговування читачів на абонементі та в читальному залі. Відповідність форм абонементів і видів обслуговування. Форми абонементів: загальний, функціональний, галузевий, груповий абонементи. Техніка обслуговування користувачів на абонементі. Організація обслуговування читачів у читальному залі, його особливості. Загальні та спеціалізовані (за характером та видом документів, за рівнем читацької підготовки та ін.) читальні зали. Техніка роботи з обслуговування користувачів у читальному залі.

Позастаціонарне обслуговування користувачів через пересувні бібліотеки, бібліотечні пункти, за допомогою бібліобуса, електронних засобів зв'язку. Форми позастаціонарного обслуговування: книгоносництво, бригадний абонемент, заочний бібліотечний абонемент. Техніка позастаціонарного обслуговування користувачів. Організація обслуговування користувачів за міжбібліотечним абонементом (МБА). Типові норми часу на основні процеси надання послуг користувачам (обслуговування користувачів).

Контрольні завдання:

1. Що входить до компонентної структури системи інформаційно-бібліотечного обслуговування?

2. Які основні компоненти інформаційно-бібліотечного обслуговування існують?

3. Що таке інформаційні ресурси в контексті бібліотечного обслуговування?

4. Яка роль технологічного компоненту в системі інформаційно-бібліотечного обслуговування?

5. Що таке компонентна структура інформаційно-бібліотечного обслуговування?

6. Які функції виконує організаційний компонент в системі інформаційно-бібліотечного обслуговування?

7. Яким чином технологічний компонент впливає на ефективність інформаційно-бібліотечного обслуговування?

Домашні завдання:

***Есе**: напишіть есе на тему «Роль технологічного компоненту в сучасній системі інформаційно-бібліотечного обслуговування».*

***Порівняльний аналіз**: порівняйте компонентну структуру традиційного та цифрового інформаційно-бібліотечного обслуговування.*

***Кейс-стаді**: проаналізуйте конкретний випадок (кейс) впровадження нових технологічних рішень в систему інформаційно-бібліотечного обслуговування. Оцініть вплив на інші компоненти системи.*

Питання для самоконтролю:

1. Що таке компонентна структура системи інформаційно-бібліотечного обслуговування?

2. Які основні компоненти входять до системи інформаційно-бібліотечного обслуговування?

3. Яка роль інформаційних ресурсів в компонентній структурі бібліотечного обслуговування?

4. Що таке організаційний компонент і які його функції?

5. Як соціальний компонент впливає на якість обслуговування користувачів?

6. Які функції виконує технологічний компонент у системі інформаційно-бібліотечного обслуговування?

7. Як взаємодіють між собою різні компоненти системи інформаційно-бібліотечного обслуговування?

8. Які зміни у компонентній структурі обумовлені цифровізацією бібліотечних послуг?

9. Як аналіз інформаційних потреб користувачів впливає на організаційний та соціальний компоненти системи?

10. Яким чином персоналізація послуг змінює компонентну структуру інформаційно-бібліотечного обслуговування?

Тема 11. Інформаційно-бібліотечне обслуговування специфічних категорій користувачів. Бібліотеки сімейного читання. Поняття про окрему методику бібліотечноінформаційного обслуговування. Створення бібліотек сімейного читання на основі психолого-педагогічних закономірностей пізнання сім'ї. Бібліотеки сімейного читання на базі дитячих і дорослих бібліотек. Специфічні форми організації роботи бібліотек сімейного читання. Бібліотечно-інформаційне обслуговування дітей та юнацтва. Завдання бібліотечно-інформаційного обслуговування дітей, підлітків, юнацтва. Вікові особливості. Завдання індивідуального і масового обслуговування користувачів різних вікових груп. Бібліотечно-інформаційне обслуговування користувачів з обмеженими можливостями. Роль бібліотек в соціальній реабілітації та соціальної інтеграції інвалідів. Бібліотечно-інформаційне обслуговування як фактор часткової компенсації дефектів. Організація обслуговування інвалідів: специфіка, форми, методи. Зарубіжний досвід інформаційно-бібліотечного обслуговування користувачів різних категорій.

Контрольні завдання:

1. Що таке специфічні категорії користувачів бібліотек?

2. Які групи користувачів належать до специфічних категорій?

3. Які особливості інформаційного обслуговування дітей та підлітків?

4. Що таке інклюзивне бібліотечне обслуговування?

5. Що таке інформаційно-бібліотечне обслуговування специфічних категорій користувачів?

6. Які особливості має обслуговування користувачів з обмеженими можливостями?

7. Які форми інформаційного обслуговування найефективніші для людей похилого віку?

Домашні завдання:

***Аналітичний огляд літератури**: підготуйте аналітичний огляд наукових джерел на тему «Особливості інформаційно-бібліотечного обслуговування специфічних категорій користувачів».*

***Есе**: напишіть есе на тему «Роль інклюзивного інформаційного обслуговування в сучасній бібліотеці».*

***Презентація**: підготуйте мультимедійну презентацію на тему «Інформаційно-бібліотечне обслуговування людей з обмеженими можливостями: досвід українських та зарубіжних бібліотек».*

***Кейс-стаді**: проаналізуйте конкретний випадок (кейс) впровадження інклюзивного обслуговування в бібліотеці. Оцініть ефективність та вплив на користувачів.*

Питання для самоконтролю:

1. Що таке специфічні категорії користувачів в інформаційно-бібліотечному обслуговуванні?

2. Які групи користувачів належать до специфічних категорій і чому?

3. Що таке інклюзивне інформаційно-бібліотечне обслуговування?

4. Які особливості має обслуговування людей з обмеженими можливостями?

5. Які послуги найбільш актуальні для інформаційного обслуговування дітей та підлітків?

6. Як організувати інформаційне обслуговування людей похилого віку з урахуванням їхніх потреб?

7. Які форми обслуговування можуть бути ефективними для професійних користувачів (науковців, викладачів)?

8. Яким чином цифрові технології сприяють обслуговуванню специфічних категорій користувачів?

9. Які етичні аспекти слід враховувати при обслуговуванні специфічних категорій користувачів?

10. Як аналіз інформаційних потреб специфічних категорій користувачів впливає на якість обслуговування?

Тема 12. Бібліотечно-інформаційне обслуговування користувачів в сучасних умовах. Інформаційне обслуговування дітей, підлітків та юнацтва. Практичні аспекти інформаційно-бібліотечного обслуговування сімей. Особливості ІОКБ з обмеженими фізичними можливостями. Український досвід інформаційного обслуговування різних груп користувачів. Зарубіжний досвід інформаційного

обслуговування різних груп користувачів. Інноваційні форми організації простору бібліотеки.

Контрольні завдання:

1. Що таке бібліотечно-інформаційне обслуговування в сучасних умовах?

2. Які основні тенденції впливають на розвиток бібліотечно-інформаційного обслуговування?

3. Що таке гібридні бібліотечні послуги?

4. Яка роль цифрових технологій у сучасному бібліотечному обслуговуванні?

5. Що таке гібридні бібліотеки і які послуги вони надають?

6. Як цифрові технології змінюють бібліотечно-інформаційне обслуговування?

7. Які виклики виникають при впровадженні інноваційних послуг у бібліотеках?

Домашні завдання:

***Есе**: напишіть есе на тему «Роль цифрових технологій у трансформації бібліотечно-інформаційного обслуговування».*

***Порівняльний аналіз**: порівняйте традиційне та сучасне бібліотечно-інформаційне обслуговування.*

***Презентація**: підготуйте мультимедійну презентацію на тему «Гібридні бібліотеки: поєднання традиційних та цифрових послуг».*

***Кейс-стаді**: проаналізуйте конкретний випадок (кейс) впровадження інноваційних бібліотечних послуг. Оцініть вплив на користувачів та ефективність обслуговування.*

Питання для самоконтролю:

1. Що таке бібліотечно-інформаційне обслуговування в сучасних умовах?

2. Які основні тенденції впливають на розвиток сучасного бібліотечного обслуговування?

3. Що таке гібридне обслуговування і які його особливості?

4. Які цифрові технології найчастіше використовуються в сучасних бібліотеках?

5. Як персоналізація послуг впливає на якість бібліотечного обслуговування?

6. Які виклики виникають при впровадженні цифрових технологій у бібліотечну діяльність?

7. Яка роль соціальних медіа у сучасному бібліотечно-інформаційному обслуговуванні?

8. Яким чином штучний інтелект може застосовуватись у бібліотечному обслуговуванні?

9. Що таке віртуальні інформаційні ресурси і як їх використовують бібліотеки?

10. Які перспективи розвитку бібліотечно-інформаційного обслуговування в умовах цифровізації?

Організація самостійної роботи здобувачів з дисципліни «Бібліотечно-інформаційне обслуговування»

Виконання завдань самостійної та індивідуальної роботи обов'язкове для кожного здобувача вищої освіти.

З урахуванням змісту, цілей та завдань, що вирішуються у процесі самостійної роботи здобувачів з дисципліни, вирізняються три її основних види:

І – СРС, що забезпечує підготовку до поточних аудиторних занять і вивчення окремих тем або питань, передбачених для самостійного опрацювання;

ІІ – пошуково-аналітична робота;

ІІІ – наукова робота.

Самостійна робота здобувача забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення конкретної навчальної дисципліни, а саме: підручниками, навчальними та методичними посібниками, конспектами лекцій, методичними вказівками тощо.

Зміст СРС може складатися з таких видів:

– уважне слухання і конспектування лекцій;

– підготовка до аудиторних занять (лекцій, практичних, семінарських тощо);

– виконання практичних завдань протягом семестру;

– самостійне опрацювання окремих тем навчальної дисципліни згідно з навчально-тематичним планом, оформлення звіту про самостійну роботу;

– реферування, анотування рекомендованої літератури;

– формулювання висновків і підсумків;

– підготовка відповідей на запитання і самостійне формулювання висновків.

Перелік питань для виконання самостійної роботи подаються на лекційному занятті, а також з ними можна ознайомитись у методичних вказівках до підготовки СРС.

Розподіл тем самостійної роботи

Назва теми	Кіль кість годин	Форми контролю

Тема 1. Теоретичні засади інформаційного обслуговування користувачів: історія і сучасний стан.	4	Усне опитування, обговорення питань теми
Тема 2. Концептуальні підходи до інформаційного обслуговування користувачів бібліотек.	4	Обговорення питань теми, перевірка конспектів, усне опитування
Тема 3. Законодавство України і нормативні документи міжнародної спільноти з питань бібліотечного обслуговування.	6	Перевірка конспектів, обговорення питань теми
Тема 4. Інформаційні потреби користувачів як основа бібліотечного обслуговування.	6	Усне опитування, перевірка конспектів
Тема 5. Інформаційні продукти і послуги бібліотек.	4	Перевірка конспектів, обговорення питань теми,
Тема 6. Інформаційні потреби користувачів і способи їхнього задоволення в процесі інформаційно-бібліотечного обслуговування.	6	Усне опитування
Тема 7. Інформаційно - бібліотечне обслуговування: зміст, структура, напрями.	6	Усне опитування, обговорення питань теми
Тема 8. Професійна етика бібліотекаря в роботі з користувачами бібліотек.	6	Усне опитування
Тема 9. Компонентна структура системи інформаційно-бібліотечного обслуговування.	4	Обговорення питань теми, перевірка конспектів
Тема 10. Організація інформаційно-бібліотечного обслуговування користувачів.	6	Перевірка конспектів
Тема 11. Інформаційно-бібліотечне обслуговування специфічних категорій користувачів.	4	Обговорення питань теми
Тема 12. Бібліотечно-інформаційне обслуговування користувачів в сучасних умовах.	4	Усне опитування, перевірка конспектів,

Разом	60	

Тематика доповідей, рефератів, презентацій та проєктів

1. Еволюція теорій інформаційно-бібліотечного обслуговування: від традиційних до сучасних концепцій.
2. Порівняльний аналіз організаційного та діяльнісного підходів до бібліотечного обслуговування.
3. Технологічний підхід до інформаційного обслуговування: інновації та перспективи.
4. Соціально-психологічний аспект в теорії інформаційно-бібліотечного обслуговування.
5. Модель сучасної системи інформаційно-бібліотечного обслуговування з використанням технологічного та комунікативного підходів.
6. Концепція інформаційного сервісу: зарубіжний та український досвід.
7. Еволюція інформаційних потреб користувачів та адаптація бібліотечних послуг.
8. Інформаційна підтримка професійних спільнот: концептуальний підхід.
9. Персоналізація бібліотечних послуг: теоретичні засади та практичне застосування.
10. Розробка концептуальної моделі бібліотеки для підтримки наукової діяльності.
11. Аналіз законодавства України у сфері бібліотечно-інформаційного обслуговування.
12. Нормативно-правова база ЄС щодо бібліотечного обслуговування: можливості для інтеграції в Україні.
13. Вплив міжнародних стандартів на розвиток бібліотечно-інформаційних послуг в Україні.
14. Правові аспекти забезпечення доступу до інформації в бібліотеках.
15. Розробка рекомендацій щодо адаптації українського законодавства до європейських норм у сфері бібліотечного обслуговування.
16. Класифікація інформаційних потреб користувачів бібліотек.
17. Методи вивчення інформаційних потреб користувачів.
18. Вплив інформаційних потреб на розвиток бібліотечних послуг.
19. Еволюція інформаційних потреб в умовах цифровізації суспільства.
20. Дослідження інформаційних потреб студентів ВНЗ: анкетування та аналіз результатів.
21. Класифікація інформаційних продуктів і послуг в бібліотеках.
22. Інноваційні інформаційні послуги в цифрову епоху.
23. Віртуальні інформаційні продукти бібліотек: особливості та перспективи розвитку.
24. Електронні ресурси як складова інформаційних продуктів сучасної бібліотеки.
25. Розробка концепції нового інформаційного продукту для бібліотеки.
26. Особливості обслуговування користувачів з обмеженими можливостями.

27. Інформаційне обслуговування дітей та підлітків: специфіка та виклики.

28. Інформаційно-бібліотечне обслуговування людей похилого віку: сучасні підходи.

29. Професійне інформаційне обслуговування науковців та викладачів.

30. Розробка програми інклюзивного інформаційного обслуговування в бібліотеці.

31. Тенденції розвитку бібліотечно-інформаційного обслуговування в умовах цифровізації.

32. Гібридні бібліотеки: поєднання традиційних та цифрових послуг.

33. Виклики та перспективи впровадження інновацій в бібліотечне обслуговування.

34. Роль соціальних медіа у сучасному бібліотечно-інформаційному обслуговуванні.

35. Створення моделі гібридної бібліотеки для ВНЗ.

Особливості підготовки доповідей, рефератів, презентацій та проєктів

Написання реферату (обсягом 12-15 сторінок, структурованим за планом, з використанням наведеного списку літератури).

Важливим засобом у засвоєнні знань є написання рефератів та виголошення реферативної доповіді. Тематика рефератів пропонується за визначеними темами практичних занять та СРЗ. Мета реферативної доповіді полягає у засвоєнні здобувачами вищої освіти основних аспектів розкритої у реферативному дослідженні теми, формуванні запитань, проведенні дискусії. На практичному занятті рекомендується обговорювати не більше двох-трьох рефератів.

Вимоги до реферату: обсяг – 12-15 аркушів формату А4; структура – вступ, основна частина, висновок, список використаних джерел.

У вступі розкривається актуальність теми, визначається мета, в основній частині містяться основні положення дослідження, що розкривають тему, у висновку викладаються основні положення та пропозиції автора, що випливають із розгляду теми. Реферативна доповідь та участь в її обговоренні можуть бути предметом окремого оцінювання викладачем або враховуватись ним при оцінці інших форм контролю.

Одним із видів самостійної роботи під час вивчення дисципліни «Бібліотечно-інформаційне обслуговування» є підготовка презентацій або проєктів. Здобувачі вищої освіти можуть об’єднатися у групи по 2-3 і готують презентації, на яких висвітлюють особливості досліджень в галузі історії дошкільної педагогіки.

Виступи здобувачів оцінюються однаково.

Регламент презентації – 10 хв. Презентації здійснюються на семінарських заняттях. Критеріями для оцінки слугують актуальність

теми, повнота викладення матеріалу, самостійність, використання технічних пристроїв чи практичних демонстрацій.

Критерії оцінювання самостійної та індивідуальної роботи здобувачів

Критеріями оцінювання є:

1) для усних відповідей: повнота розкриття питання; логіка викладання, культура мови; емоційність та переконаність; використання основної та додаткової літератури; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки та інші.

2) для виконання письмових завдань: повнота розкриття питання; цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи та інші.

Здобувач, який не з'являвся на заняття (з поважних причин, підтверджених документально), а отже, не мав поточних оцінок, має право повторно пройти поточний контроль під час консультацій. На консультаціях здобувач може відпрацювати пропущені семінарські заняття, а також ліквідувати заборгованості з інших видів навчальної роботи.

Система оцінювання самостійної роботи. Самостійна робота здобувачів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Методичне забезпечення

1.Шаравара Т. О. Інформаційний пошук і робота з бібліотечними ресурсами: навч. посіб. - Київ : Ліра-К, 2017. - 256 с.

2.Ісаєнко О. О. Інноваційні бібліотечні технології інформаційного обслуговування : [монографія] / Олександр Ісаєнко ; НАН України, Нац. бка України ім. В. І. Вернадського. – Київ : НБУ ім. В. І. Вернадського, 2011. – 157 с.

Рекомендована література

Базова

1.Пестрецова О. Бібліотечно-інформаційне обслуговування правовими ресурсами (досвід вітчизняних бібліотек) / О. Пестрецова – // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. – 2017. – Вип. 46. – С. 240-259.

2.Бондаренко В. Бібліотечне інтернет-обслуговування: стан та перспективи : [монографія] / Вікторія Бондаренко ; наук. ред. Т. Гранчак ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – Київ, 2016. – 276 с.

3.Ісаєнко О. О. Інноваційні бібліотечні технології інформаційного обслуговування : [монографія] / Олександр Ісаєнко ; НАН України, Нац. б-ка

України ім. В. І. Вернадського. – Київ : НБУ ім. В. І. Вернадського, 2011. – 157 с.

Допоміжна

4.Артамонова С. Нове і традиційне (Бібліотечно-інформаційне обслуговування в ДНАББ) / С. Артамонова, Н. Данилова // Бібл. вісн. – 1999. – № 3. – С. 25–27.

5.Баркова О. В. Напрями розвитку технологій формування інформаційних ресурсів електронних бібліотек в Україні / О. В. Баркова // Міжнар. конф. «Електронні зображення та візуальні мистецтва»: зб. пр. першої укр. конф. сер. EVA, 22-24 трав. 2002 р., Київ. – Київ, 2002. – С. 115– 124.

6.Білик О. Бібліотеки та питання професіоналізації кадрів / О. Білик // Бібл. планета. – 2021. – № 2. – С. 26-29. 20.

7. Богун Н. Корпоративна культура в бібліотеці / Н. Богун // Бібл. планета. – 2013. – № 1. – С. 11-13. 21.

8.Бондаренко В. І. Дистантне інформаційно-бібліотечне обслуговування: від МБА до електронних бібліотек / В. І. Бондаренко // Наукові праці Національної бібліотеки України ім.В.І.Вернадського. – 01/2010 . – Вип. 26 . – С. 150–163.

9. Васильченко С. Бібліотечно-інформаційне обслуговування людей з обмеженими можливостями / С. Васильченко, Н. Солонська, О. Воскобойнікова-Гузєва // Бібл. вісн. – 2002. – № 1. – С. 37–41. 23. Влада – бібліотека – громада: приєднуємося до електронного урядування : практ. посіб. для бібліотек з надання послуг електронного урядування / Центральна бібліотека ім. М. Л. Кропивницького ЦБС для дорослих м. Миколаєва; уклад. Г. М. Гич, Т. О. Михайловська, О. М. Некипелова, А. Є. Цуканова. – Миколаїв : ФОП Швець В. Д., 2013. – 120 с.

10. . Гриценко Н. Бібліотечно-інформаційне обслуговування користувачів у ЦНСГБ УААН / Н. Гриценко // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. – 2003. – Вип. 11. – С. 583–585.

11. Гутник Л. М. Специфічні особливості бібліотечно-інформаційного обслуговування у відділі образотворчих мистецтв НБУВ / Л. М. Гутник, Г. М. Юхимець // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського : зб. наук. пр. – Київ, 2002. – Вип. 9. – С. 237–249.

12. Добко Т. В. Бібліографічна довідка в системі довідковобібліографічного обслуговування : практ. посіб. / Т. В. Добко, М. А. Чиж, О. В. Василенко ; НАН України, Нац. б-ка ім. В. І. Вернадського. – Київ, 2004. – 91 с. 28. Досвід роботи бібліотек-учасниць Мережі пунктів доступу громадян до офіційної інформації (за матеріалами оцінки ефективності діяльності Мережі ПДГ) / Українська бібліотечна асоціація; Програма сприяння Парламенту ІІ. – Київ, 2015. – 195 с.

13. Іваницька Т. Інформаційний простір бібліотеки: нові технології – нові можливості / Т. Іваницька, Н. Фадєєва // Вища шк. – 2011. – № 4. – С. 113–122. 27

14. . Іванова Н. Сучасні бібліотечні установи в процесі поширення правових знань / Н. Іванова // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. – 2010. – Вип. 26. – С. 81–87.

15. Інтелектуальна власність та її захист: нормат.-правове регулювання : зб. документів / О. М. Роїна (упоряд.) – 3-тє вид., перероб. та доп. – Київ : КНТ, 2006. – 479 с.

16. Інформаційно-бібліографічна робота публічної бібліотеки : метод. реком. / Харків. обл. універс. наук. б-ка ; уклад. Л.О.Сашкова. – Харків : ХОУНБ, 2015. – 21 с.

17. Каліберда Н. Бібліотечно-інформаційне обслуговування в умовах розвитку електронного середовища : [за матеріалами міжнар. наук. конф. «Інтранет/екстранет-ресурси в наукових бібліотеках», 9–10 жовт. 2007 р., м. Київ] / Н. Каліберда, А. Бровкін // Бібл. вісн. – 2007. – № 6. – С. 20–23.

18. . Каліберда Н. Висвітлення теоретичних і організаційних основ бібліотечного обслуговування читачів у дослідженнях науковців Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського / Н. Каліберда // Бібл. вісн. 2020. – № 3. – С. 58–68.

19. Копанєва В. О. Бібліотека та мережева інформація / В. О. Копанєва // Вісник книжкової палати. – 2007. – № 2. – С. 31–36. 39. Копанєва В. О. Інтернет-ресурси як джерело формування бібліотечних фондів / В. О. Копанєва // Документознавство. Бібліотекознавство. Інформаційна діяльність: Проблеми науки, освіти, практики : зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 17-18 травня 2005 р. – Київ, 2005. – Ч. 1. – С. 161–164.

20. . Костенко Л. Й. Нові інформаційні технології електронних бібліотек / Л. Й. Костенко // Бібл. вісн. – 2005. – № 6. – С. 25–28. 41. Костенко Л. Й. Розвиток інформаційних технологій та Інтернет у бібліотеках / Л. Й. Костенко // Бібл. вісн. – 2012. – № 1. – С. 16–18.

21. Кунанець Н. Е. Інформаційно-бібліотечне обслуговування користувачів з особливими потребами: історія та сучасність: монографія / Н. Е. Кунанець ; Нац. ун-т «Львів. політехніка». – Львів : Гал. вид. спілка, 2013. – 439 с.

22. Миколенко Р. Сучасні критерії оцінювання діяльності бібліотек / Р. Миколенко // Бібліотечна планета. – 2010. – № 4. – С. 17–20.

23. Орієнтація на клієнта – користувача бібліотеки: методичні поради / Упр. культури, національностей, релігій та туризму Хмельниц. облдержадмін.; ХОУНБ ім. М. Островського. – Хмельницький, 2015. – 28 с.

24. Оцінка ефективності діяльності Мережі пунктів доступу громадян до офіційної інформації в бібліотеках : матер. дослідження / авт.-уклад. О. Бруй, О. Бояринова, Я. Сошинська ; Укр. бібл. асоц. ; Прогр. сприяння Парламенту ІІ. – Електрон. вид. – Київ : УБА, 2012. – 89 с.

25. Пальчук В. Бібліотека в забезпеченні розвитку електронних інформаційних комунікацій між суб'єктами електронного урядування / В. Пальчук // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В.І. Вернадського. – Київ, 2015. – Вип. 41. – С. 80–99.

26. Пальчук В. Роль публічних бібліотек у розвитку електронного урядування / В. Пальчук // Бібліотечний вісник. – 2015. – № 3. – С. 22–27.

27. Пастухов О. М. Авторське право в Інтернеті : навч. посібник / О. М. Пастухов; Академія правових наук України; Науково-дослідний ін-т інтелектуальної власності / О. А. Підопригора (відп.ред.). – Київ : Школа, 2004. – 143 с.

28. Пастухов О. М. Авторське право у сфері функціонування всесвітньої інформаційної мережі Интернет : автореф. дис. канд. юрид. наук : 12.00.03 / О. М. Пастухов; НАН України; Інститут держави і права ім. В.М.Корецького. – Київ, 2002. – 18 с.

29. Пашкова В. С. Маніфест ІФЛА про Інтернет / В. С. Пашкова // Публічна бібліотека: місія: (З досвіду різних країн. Погляд методиста) / Уклад.: Цуріна І., Гудимова Н.; пер. з англ. В. С. Пашкової. – Київ : НПБУ, 2004. – С. 41–43.

30. Пашкова В. С. Нова бібліотечна послуга: надання читачам доступу до Інтернету / В. С. Пашкова // Професійний бібліотечний рух: назустріч змінам бібл.-інформ. середовища: зб. ст. наук.-практ. конф. – Київ, 2001. – С. 64–68.

31. Пашкова В. С. Роль публічних бібліотек у розвитку електронної Європи: проект PULMAN і Ойраський маніфест / В. С. Пашкова // Бібл. планета. – 2013. – № 3. – С. 18–19.

32. Пашкова В. С. Спільна заява Міжнародної федерації бібліотечних асоціацій та установ (ІФЛА) і Міжнародної асоціації видавців (МАВ) про свободу висловлення в INTERNET / Пер. з англ. В. С. Пашкової // Вісн. Книжк. палати. – 2004. – № 4. – С. 17.

33. Пестрецова О. Доступ громадян до офіційної інформації у діяльності сучасних бібліотек / О. Пестрецова // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В.І. Вернадського. – Київ, 2015. – Вип. 41. – С. 180–188.

34. Публічна бібліотека: Веб-сайт: десять років до успіху / Національна парламентська бібліотека України / І. Цуріна (підгот.), А. Абдуллаєва (пер.з англ.), Н. Цуріна (підгот.). – Київ, 2004. – 31 с.

35. . Рогова П. І. Бібліотечно-інформаційне обслуговування освітян спеціалізованими фондами педагогічних бібліотек. Історичні тенденції та перспективи / П. І. Рогова // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. – 2002. – Вип. 9. – С. 25–38.

36. Свердлик З. М. Інформаційно-комунікаційні технології в роботі українських бібліотек / З. М. Свердлик // Соціальні комунікації в інтеркультурному просторі : тези Другої Міжнар. наук.-практ. конф. (16 29 листоп. 2017 р., м. Київ) / Ін-т журналістики Київ. ун-ту ім. Бориса Грінченка. – Київ, 2017. – С. 79–81.

37. Свердлик З. М. Сучасні тенденції розвитку бізнес-освіти у соціокультурній сфері / З. М. Свердлик // Історико-культурна спадщина: збереження, доступ, використання : збірка наукових праць / відп. ред. Тюрменко І. – Тернопіль : «Бескиди», 2017. – С. 178–181.

38. Слободяник М. С. Наукова бібліотека: еволюція структури і функцій: монографія / М. С. Слободяник ; НАН України, ЦНБ ім. В. Вернадського. – Київ : Бібл. вісн., 1995. – 268 с.

39. Соколова І. Відпрацювання технології бібліотечно-інформаційного обслуговування дистанційних замовників в умовах розвитку електронного середовища сучасних бібліотек / І. Соколова // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського : зб. наук. пр. – Київ, 2008. – Вип. 21. – С. 218–226.

40. . Соловяненко Д. Бібліотека 2.0: концепція бібліотеки другого покоління / Денис Соловяненко // Бібл. вісн. – 2017. – № 5. – С. 10–20.

41. Соловяненко Д. В. Веб-технології другого покоління в українському сегменті мережі Інтернет / Д. В. Соловяненко // Вісн. Кн. палати. – 2007. – № 10. – С. 38–42.

42. Туровська Л. Маркетинговий підхід як чинник оптимізації бібліотечно-інформаційного обслуговування / Л. Туровська // Наук. пр. Нац.

бки України ім. В. І. Вернадського : зб. наук. пр. – Київ, 2011. – Вип. 29. – С. 135–146.

43. Туровська Л. О. Особливості бібліотечно-інформаційного обслуговування читачів-гуманітаріїв / Л. О. Туровська // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського : зб. наук. пр. – Київ, 2002. – Вип. 9. – С. 129–136.

44. Туровська Л. О. Інноваційні підходи до бібліотечно-інформаційного обслуговування / Л. О. Туровська // Бібліотека у сучасному інформаційному просторі: проблеми та перспективи (до 100-річчя бібліотеки Університету Ушинського) : тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної бібліотечної конференції (17 листопада 2022 р., м. Одеса) / упоряд. О. П. Спасскова, І. В. Панченко, О. А. Максим. – Одеса : Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського, 2023. – С. 152-155.

45. Хіміч Я. О. Інноваційні зміни в бібліотеці на основі проектного, кадрового менеджменту та ініціативної діяльності бібліотек : посіб. для бібліотекарів за програмою підвищ. кваліфікації / Я. О. Хіміч ; УБА, НАКККіМ, Центр безперерв. інформ.-бібл. освіти, Голов. тренінг. центр для бібліотекарів. – Київ : Самміт-книга, 2012. – 88 с.

46. Центри публічного доступу до Internet у бібліотеках : навчальні матеріали / Укладачі: В. К. Скнарь, І. О. Шевченко. – Київ, 2005. – 75 с. – (Сер.: Безперервна освіта бібліотекарів України; Вип. 18-19).

47. Шевченко І. О. Нова бібліотечна послуга: використання інформаційних технологій та Інтернету в бібліотеці : посіб. для бібліотекарів за програмою підвищ. кваліфікації / І. О. Шевченко ; УБА, НАКККіМ, Центр безперерв. інформ.-бібл. освіти, Голов. тренінг. центр для бібліотекарів. – Київ : Самміт-книга, 2012. – 76 с.

48. Шеломенцев В. М. Етикет і сучасна культура спілкування / В. М. Шеломенцев. – 2-ге вид. – Київ : Лібра, 2003. – 415 с.

49. Шемаєва Г. В. Електронні ресурси бібліотек України в системі наукових комунікацій : монографія / Г. В. Шамаєва ; Харківська держ. академія культури. – Харків : ХДАК, 2018. – 289 с. 30

50. Шемаєва Г. Концептуальні підходи до створення системи інформаційно-бібліотечного обслуговування галузі / Г. Шемаєва // Вісн. Кн. палати. – 1999. – № 3. – С. 17–19.

51. Щербан Р. Реалізуємо право на доступ до електронного уряду: [надання доступу громадянам до офіційної інформації з використанням можливостей Інтернет-технологій] / Р. Щербан // Бібліотечний форум України. – 2011. – № 02. – С. 9–12.

52. Юрченко О. В. Морально-етичні норми спілкування шкільного бібліотекаря з читачем / О. В. Юрченко // Шкільна бібліотека. – 2002. – № 2. – С. 35–38.

Інформаційні ресурси

1 http://mincult.kmu.gov.ua/mincult/uk/ index Міністерство культури України

2 http://www.irbis-nbuv.gov.ua Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : електронні інформаційні ресурси НБУВ

3 http:// http://www.nplu.org/ Національна бібліотека України імені Я. Мудрого

4 http://library.kubg.edu.ua. Бібліотека Київського університету імені Бориса Грінченка

5 http://www.ula.org.ua/ua/ Українська бібліотечна асоціація

6 http://journals.uran.ua/bv Журнал «Бібліотечний вісник»

7 http://profy.nplu.org/articles.php?lng= uk&pg=5907 Журнал «Бібліотечна планета»

8 http://govinfolibrary.wordpress.com/ 2013/03/07/бібліотека-тагромадські-установи-до/ Блог Української бібліотечної асоціації «Доступ громадян до офіційної інформації: роль бібліотек»

9. http://www.library.pl.ua/nashi_vidannja/ inshi_vidannja/ etika_bibliotekarja/ Етико-моральний аспект культури бібліотечного обслуговування

10 http://sasl.at.ua/index/0-54 Індивідуальне обслуговування читачів: імідж та етика професійної поведінки бібліотекаря

11.http://ula.org.ua/fileadmin/uba_documen ts/others_documents/ doc_for_ubad_oc/ Code_of_Professional_Ethics_2013_ Edited_Nov26.pdf Кодекс етики бібліотекаря

12 http://zounb.zp.ua/node/458 Конфлікти в бібліотеці: знайти і подолати

13 http://dlib.eastview.com/browse/doc/218 33665 Конфлікти та їхнє розв'язання в процесі бібліотечної взаємодії

14http://profy.4uth.gov.ua/uspisnijdosvid/readerandlibrarian/communication-withoutconflict Секрети безконфліктного спілкування у бібліотеці

15 http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/nt b/16559/1/53-513-522.pdf Кравченко О. М. Етичний аспект культури бібліотечного обслуговування

16. Наукова бібліотека Мукачівського державного університету. – https://msu.edu.ua/library/?fbclid=IwAR08yHG-TtZfEco1s8n0ViRiuME8HOTg7qoCz405XINl55GbM5pajhSh_Ow

Навчальне видання

Бібліотечно-інформаційне обслуговування
методичні рекомендації до організації самостійної роботи для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»

Мовчан К.М.

Тираж 10 пр.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 6954 від 20.11.2019 р.

Редакційно-видавничний відділ МДУ,
89600 м. Мукачево
вул. Ужгородська., 26

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26
тел./факс +380-3131-21109
Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua
E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua
Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: http://dspace.msu.edu.ua:8080
Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: http://msu.edu.ua/library/